

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1.— Din.

Ob grobu kralja Zedinitelja.

V spomin našemu pokojnemu vladarju Nj. Vel. Aleksandru I. Zedinitelju naj priobči naš župnijski list govor, ki ga je imel tržiški župnik na dan pogreba 18. oktobra 1934 na glavnem trgu v Tržiču, kjer je bila žalna slovesnost pokojnemu vladarju v globoko počestčenje, nam vsem pa v utrditev domovinske ljubezni.

Imeli smo ljudi — v poljani cvet,
imeli smo jih — vrhu gore hrast;
imeli smo jih, dali smo jih vam,
kaj hočete grobovi še od nas...

Te besede pesnikove mi prihajajo na misel v uri, ko se odpira grob našemu velikemu vladarju Aleksandru I. Zedinitelju.

Kaj hočete grobovi še od nas?

Imeli smo, da se spomnim samo slovenskega naroda, imeli smo med seboj pred sto leti prvaka pesnikov Prešerna, ki je klical, da „največ sveta otrokom sliši Slave,“ pa se je v letu njegove smrti komaj pričelo svitati za boljšo bodočnost Slovincem in Slovanom, že je legel v grob.

Imeli smo goriškega slavčka Simona Gregorčiča, ki je v pepelnični noči klical svojemu narodu: „Pepelni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenje dan“. Pa dneva vstajenja svojega naroda ni učakal in njegova ter naša ljubljena Soča še do danes ne more pljuskati v bregove osvobojene slovenske zemlje.

Imeli smo Evangelista dr. Kreka, ki je opozarjal, da vse naše reke teko proti jugovzhodu, odkoder moramo pričakovati rešitve in svobode. Na osvobojeno slovansko njivo, ki je dobila že prve dni za gospodarja Aleksandra I., naj bi po besedah Evangelistovih padalo seme izkrvavljenega naroda k novemu, lepemu, svobodnemu življenju. Odprl se je grob in ostalo je le še Evangelistovo naročilo...

Imeli smo, ne samo Slovenci — enako bratje Hrvati in Srbi — imeli smo ljudi kot cvet poljane ometajoče, kot hrast gore krepke, močno in vztrajne v delu za svobodo in srečo Jugoslovanov, imeli smo jih, dali smo jih vam, kaj hočete grobovi še od nas...

Se so zatulili grobovi... In v tej uri sprejemajo v svoje žalostno naročje našega skupnega državnega očeta, vladarja Aleksandra I. Zedinitelja. Kaj je bil naš pokojni vladar kot človek, kot državnik, kot vladar, to smo pravzaprav začutili šele v polni veličini ob njegovi nenadni, kruti smrti. Vse življenje je posvetil svobodi domovine, vsak utrip njegovega plemenitega srca je gradil in utrjeval miljeno Jugoslavijo. In hotel je vedno bolj močno pritrčiti nad našo domovino lepo in zaželjeno palmo miru. A glejte, ko je palmo miru hotel skupno z zavezniškim francoskim narodom dvigniti še višje, še bolj čvrsto, tedaj je padel sam po roki zločinca. — Kot katoličani obsojamo ta zločin, ki je proti božji zapovedi, kot zvesti državljani se zgražamo, smo potrti, da je omahnila skrbna roka našega vladarja.

Res, grobovi tulijo... Kaj hočete grobovi še od nas?...

Pa vendar! Žalost naša ob grobu Nj. Vel. Aleksandra I. Zedinitelja je velika. A iz groba prihaja naročilo: Čuvajte Jugoslavijo! Zadnji utrip blagopokojnega vladarja-Zedinitelja mora postati tudi srčni utrip slehernega izmed nas. To naj bo prisega naša v tej uri, ko grob sprejema smrtne ostanke našega velikega vladarja. Z njegovimi nasledniki hočemo in moramo čuvati Jugoslavijo na poti miru, na poti pravega bratstva in medsebojne ljubezni. Prijatelji, če je ta naša prisega ob grobu vladarja Aleksandra I. Zedinitelja res prisrčna in zraven še Bogu priporočena, potem zremo lahko mirno v bodočnost. Potem nam sveži grob današnjega

dne v globoko našo žalost vliva novega upanja. In nad tem upanjem naj plava božja pomoč in svetli zgled našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki naj po želji nas vseh počiva v Bogu. — — —

Zakrajšek Viktor:

Na pokopališču.

Na praznik sv. Male Terezike sem se nahajal v Sandžaku v planinskem naselju Kosanica 1323 m nad morso gladino v okolici Plevlja. Pa je bil pogled iz tukajšnjih planin kljub lepemu jesenskemu dnevu vse drugačen kot iz naših. Oko pogreša onih mogočnih gozdov in lepih cerkvic, ki krase naše griče in doline. Sandžak je namreč na cerkvah zelo reven. Muslimanska nadoblast ni trpela zunanjih znamenj krščanstva in tako so tudi mnoge pravoslavne parohije še danes brez cerkve. Kake kapelice ali razpela na razpotjih pa v celem Sandžaku ne najdeš. Še pokopališča so morali skrivati...

Katoličanov-domačinov v Sandžaku ni, le uradnikov vseh vrst in nekaj obrtnikov je raztresenih po teh krajih. Tudi v Kosanici sta dve orožniški katoliški družini, ki sem jih obiskal. Eni je pred kratkim umrl otrok in naprosili so me, da opravim na grobu pogrebne molitve. V jutru smo odšli na pokopališče. Rekli so mi, da je blizu, a moje oko ga ni moglo nikjer najti. Šele, ko smo se ustavili tik pokopališča, sem ga zagledal. Majhno je, v grmovju sredi pašnika ob oboronku gozda. Nerodna lesena ograja varuje kakih deset preprostih grobov, ki so pa kljub ograji popaseni. Na vsakem grobu stoji iz leša nerodno obtesan križ brez napisa, ki edini priča, da je pokojni umrl v Kristusu in da je veroval v posmrtno življenje in v zmago križa. Opravi sem molitve ob joku žalostne matere, a moje misli so begale po teh s krvjo prepojenih planinah, ki so skriti grob nešteto ljudi. Pa so mi misli ušle še v Tržič na pokopališče, ki ga v teh dneh obiskujete in molite za pokoj svojih rajnih. Kot me je tržiško pokopališče s svojimi nagrobniki, cvetjem in svečami vedno spominjalo na posmrtnost, mi je še bolj jasno povedalo skrito in revno planinsko pokopališče z malimi nerodnimi lesenimi križi v Sandžaku: „Le križ nam sveti govori...“

Naj nam obisk pokopališča utrdi vero v večno življenje in vzbudi spomin tudi na vse zapuščene duše na vica...

Opravil sem nato sv. mašo v čast Mali Tereziki v mali sobici, stanovanju komandira

orožniške stanice. Skrita med samostanskimi zidovi je živela Mala Terezika, a jo danes slave nebesa in zemlja. Skrit in majhen kotiček zemlje nam je pripravljen po smrti, a dušo čaka bogastvo večnega življenja pri Bogu. Molimo, da ga kmalu dosežejo vsi pokojni in da tudi tistemu, ki bo prvi med nami odšel v večnost, ne bo odvzet.

EVHARISTIČNI KONGRES v Ljubljani 1935.

Po sklepu škofovske konference dne 18. avgusta 1930, ob priliki evharističnega kongresa v Zagrebu, se bo vršil prihodnje leto v Ljubljani evharistični kongres za kraljevino Jugoslavijo in sicer

v dneh 28., 29. in 30. junija 1935.

Ko to službeno naznanjam, prosim gg. duhovnike in vse vernike, naj z molitvijo in po možnosti z delom pomagajo pripravljati ta veliki praznik našega Boga v zakramentu presv. Rešnjega Telesa, da bodo sadovi tega praznika v dušah obilni in trajni.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1934.

† Gregorij, škof.

Evharistični kongres in praznik Kristusa Kralja.

Prihodnje leto se bo vršil v Ljubljani velik evharistični kongres za vso Jugoslavijo. Bo to drugi jugoslovanski evh. kongres. Prvi se je vršil leta 1930 v Zagrebu. V teh težkih časih ima kongres še svoj poseben pomen. Utrdi naj nam vero, združuje naj nas v božji ljubezni. Poleg svečane manifestacije naše vere, poleg slovesnega javnega češčenja presv. Evharistije, bodi kongres čas vročih molitev za velike zadeve katoliške Cerkve in naše domovine.

Na ta kongres se moramo že sedaj pripravljati. Združiti se moramo vsi katoličani Jugoslavije v skupni molitvi in prositi pomoči od zgoraj. Najlepši praznik, ki naj ga posvetimo duhovni pripravi za kongres, bodi že letošnji praznik Kristusa-Kralja. Pri nas imamo ta dan popoldne tretjo svetoletno procesijo, katero bomo zaključili s posebno slovesnostjo v župni cerkvi. Zjutraj naj pa pristopi kdor le more k sv. obhajilu z vročo

prošnjo, da bi Evharistični Bog ob evharističnem kongresu dal čim več blagoslova in sreče našim družinam, našim župnijam in vsej naši katoliški skupnosti in naši domovini. Velika, polnoštevna, globoka mora biti ta prošnja! Kdor le more naj to nedeljo prejme sv. obhajilo po šesti sv. maši, ko bo polnoštevno pristopila k sv. obhajilu dekliška Marijina družba s skupno molitvijo in petjem.

To naj bo lep pričetek priprave na velike dni. A ne bomo ostali samo pri začetku, temveč se bomo skozi vse leto pripravljali na velike dni. Župnijska Katoliška akcija bo imela posebne shode z govori, katerih temeljna misel bo notranja priprava za evharistični kongres. Vse potrebno bo vedno sproti oznanjeno v cerkvi.

Že dobra priprava na evharistični kongres naj priča, da hočemo predvsem gospodstva Evharističnega Zveličarja med nami!!

Nedelja dobrodelnosti.

Gotovo je, da store posamezni in dobrodelne organizacije po naših vaseh in mestih veliko dobrega v pomoč in tolažbo trpečemu bližnjemu. Pa vendar bi še marsikdo rad vsaj enkrat v letu na tihem izvršil hvalevredno delo krščanskega usmiljenja. In kje je za tihi dar lepša prilika kot v cerkvi? Imamo pri nas sicer pred sv. Antonom vedno puško, kjer se zbirajo darovi za reveže, a marsikdo ne hodi rad iz svojega mesta po cerkvi. Zato bomo prav z veseljem in umevanjem pozdravili vsi nedeljo dobrodelnosti (Karitativna nedelja), ki jo z letošnjim letom uvaja v celo našo škofijo skrbni naš vladika, škof Gregorij. Prva nedelja v novembru, ki je obenem zahvalna nedelja, bo odslej temu plemenitemu namenu posvečena. Misel zahvale za prejete zemeljske dobrrote naj nam na to nedeljo vzbuja dolžnost, da od božjih darov, ki jih uživamo, naklonimo zaradi Boga tudi del ubogemu sobratu, ki je v nujni potrebi. Pri vseh svetih mašah bo to nedelja nabirka za ubožce domače župnije.

V Trzinu je krščanska dobrodelnost lepo organizirana pod okriljem Vincencijeve in Elizabetne konference. Narejeno je po teh dveh družbah, kar je le mogoče. Toda potreba je vedno več, sredstev pa vedno manj. Težko je zlasti zadnji čas župniku, ki je tudi predsednik Vincencijeve konference, ko se oglašajo vedno številne nove potrebe pri otrocih v zavetišču in sirotišču, poleg tega

pa neprestano trkajo tuji in domači reveži na vrata župnijske pisarne. Kako težko je odsloviti sofarana, ki z zaupanjem pride prositi pomoči, le z malenkostnim darom. Enkrat na leto naj zato priskočijo v cerkvi, v pričujočnosti usmiljenega Zveličarja, vsi farani s svojimi darovi na pomoč.

Vsi darovi letošnje nedelje dobrodelnosti bodo pri nas letos uporabljeni za božično obdarovanje domačih revežev.

Molitve po sv. maši.

Neki g. duhovnik, ki je v naši župni cerkvi že večkrat maševal, je poslal sledeči dopis:

„Ljubljanski Škofijski list z dne 10. 9. 1934 prinaša v § 47 v članku „Odloki o odpustkih“ sledeče: „Za molitve, ki jih po ukazu Leona XIII. duhovnik z verniki moli po privatni sv. maši, je dovolil sv. oče Pij XI. odpustek desetih let. Za vernike naj bi to bil tudi opomin, naj ne hodijo iz cerkve, dokler mašnik ne konča vseh molitev, ki jih liturgija ukazuje. Poleg tega ostane v moči odpustek sedmih let, ki ga je dovolil Pij X. mašnikom in vernikom za trikratni pobožni vzdihljaj po sv. maši: „Presveto Srce Jezusovo, usmili se nas.“

Ta opomin, kakor ga škofijski odlok naziva, naj bi se blagohotno sprejel tudi v Trzinu in še posebno ravno v Trzinu, kjer se je tekom vojnih in prvih povojnih let urinila neumestna pomanjkljivost in navada, da nekateri včasih, da, dostikrat, celo dan za dnem, ravno v času, ko mašnik omenjene pomašne molitve moli, odhajajo iz cerkve, da se vsled hrupa, ki s tem nastaja, mašnikova molitev skoraj uduši.

Premislimo resno prelepo vsebino pomašnih molitev, zraven se pa zavedajmo, da jih lahko opravimo v 110 sekundah, torej se ne zamudimo niti celi dve minuti in potem se pa vprašajmo, koliko dela bi ostalo v samo teh dveh minutah neopravljenega, če bi res iz cerkve kar naravnost na delo hiteli in spoznali bomo — če pravično razsojamo — kako nespametno in neumestno je, da s takim početjem tako mnogih dobrot, ki jih moremo z molitvami po sv. maši deležni postati, oropamo po svoji lastni krivdi, zraven tega pa še druge, v pobožno molitev zbrane, s tem motimo, drugim pa, zlasti nedoraslim, pa vrhu tega še slab zgled dajemo. Vsaj dostikrat ob delavnikih že mali otroci, ki vidijo starejše iz cerkve odhajati, začno tudi med pomašnimi molitvami svoje

prostore v cerkvi zapuščati. Da ne bo grožnja Zveličarjeva glede pohujšanja malih enemu ali drugemu veljala, se odločimo, da hočemo pri sleherni sv. maši, ko se lepe in z odpustki obdarovane molitve opravljajo, vztrajati na svojem mestu in jih z mašnikom pobožno moliti, potem pa še bogatejši na duhovnih dobrotah hitro in veselo odhiteti na delo, pri katerem gotovo ne bo nič zamujenega, čeprav bomo do konca sv. mašnega opravila v cerkvi vztrajali!“

Morda prav vseh obiskovalcev dnevnice sv. maše ta opomin ne zadene, ker se nekaterim res mudi v tovarne in je še hvalevredno, da prihitijo preje k sv. obhajilu in sv. maši. Marsikdo se pa tistim, ki se jim res mudi k dolžnosti, pridruži tudi le iz navade in nepozornosti. In ti naj predvsem upoštevajo zgornji opomin!

Zakrajšek Viktor:

Na novi fari.

Ko sem pred leti prvič prišel iz Tržiča v rodno vas, me je ta in oni vprašal, koliko imam v Tržiču kaplanske bëre. Pa sem odgovarjal, da vsa tržiška fara ne pridela toliko pšenice, kot jo dobi trebanjski kaplan za bëro. Težko so razumeli moj odgovor. Če bi pa danes prišel v Tržič, bi me gotovo vpraševali, kakšna je moja nova župnija. Težko boste razumeli, če vam povem, da je po obsegu vsaj tako velika kot ljubljanska škofija če ne večja, a po številu vernikov približno za polovico manjša od tržiške župnije. Patron župnije je sv. Mihael, ki pa zbira vernike svoje obširne fare v kleti, zakaj svoje župne cerkve naša fara nima. — Malo čudno se vse to sliši, a vendar je resnično.

Župnija sv. Mihaela Arhangela v Kosovski Mitrovici še ni stara. Kos. Mitrovica leži ob progi Beograd—Lapovo—Kraljevo—Kosovo—Skoplje, je ob početku obširnega Kosovega polja kot najvzhodnejše mesto Zetske banovine, ki ima svoj sedež na Cetinju. Mesto ni posebno staro, a nosi še vse znake starega turškega gospodstva. Prebivalstvo (nad 12.000) je še danes v večini muslimanske vere, a srbske narodnosti, v kolikor ne seže do tu albanski živelj. Tudi zunanje lice mesta nosi turški pečat. Polagoma se modernizira in to zlasti okolica, ki dobiva popolnoma turški značaj. K hitremu tozadevnemu razvoju pripomore zlasti veliki angleški rudnik Zvečan-Trepče. Podnebje je precej zdravo, ker je mesto obdano od

gričev in leži nad 500 m nad morjem, torej enako kot Tržič. Krasno ozadje dela mestu Zvečan, precej visok grič z razvalinami starega rimskega gradu.

Pred dobrimi 30-timi leti se je tu naselilo nekaj katoliških albanskih družin, za katere je bilo pred 29-timi leti ustanovljena župnija. Župnik je maševal kar po hišah. Župnija je prišla do stalnega sedeža, ko je neki naseljeni hrvaški katolik zapustil v ta namen malo hišo, kamor se je vselil župnik in na hodniku uredil kapelico. V kleti — podrum se tu imenuje — je bila žitna trgovina. Stare tukajšnje hiše so namreč zidane drugače kot naše. Iz ulice je vhod na vrt in od tu v hišo. Hiša ima navadno pritlični prostor — podrum — in nad njim stanovanjske prostore. Vse ogrode je seveda leseno in z blatom, pomešanim s slamo, ometano. Na zunaj je seveda vse pobeljeno.

V taki hiši so se tukajšnji katoličani-Albanci zbirali na hodniku k službi božji. Med vojsko je avstrijska okupacija zasegla podrum in ga spremenila v policijski zapor. Železna nizka vrata in dva zamrežena okna še danes pričata o tem. Po svetovni vojni je pa prostor na hodniku postajal premajhen. Prihajali so vedno novi katoličani, a z otvoritvijo rudnika je njih število naravnost poskočilo. Treba je bilo misliti na povečavo. Preselili so cerkev enostavno iz hodnika v podrum, ki je bil k sreči prazen. Napravili so cementna tla, zidove malo preslikali in lesen strop, katerega drže štirje leseni stebri, prepleskali. Na oltarju je mal tabernakelj, na katerem stoji 1 m visok kip sv. Mihaela, ki pa sega tik do stropa. V cerkvi so še kipi presv. Srca Jezusovega, Lurške Matere božje in sv. Antona. Tudi klopi so pred par leti naredili in letos so kupili star harmonij.

Taka je torej naša farna cerkev. Res nima tu naš Gospod Jezus Kristus posebno lepega domovanja, a malo lepše je pa le, kot je bilo v betlehenskem hlevčku. Ni mi bilo ravno lahko pri srcu, ko sem tu prvič maševal...

Pač pa imamo zvonik. Na malem vrtičku stoji — pred sedmimi leti ga je dal postaviti eden tukajšnjih katoličanov. Tudi en zvon z malim tovarišem je v njem. Zakristija je pa pod stopnjicami, ki vodijo v stanovanje, kjer sem si tudi jaz uredil svojo sobico in sicer ravno nad velikim oltarjem. Pri tem so mi pomagali seveda tržiški „odpustki.“

In verniki? ... Tu bi pa najraje mol-

čal, da ne bom delal krivice. Naša župnija je namreč župnija v katoliški diaspori. Kaj je to? Katoličani v diaspori žive med drugoverci, so v veliki manjšini in navadno v dotičnem kraju niso domačini. Taka je tukajšnja župnija. Od vseh strani naše države so prišli tudi katoličani k rudniku, da si zaslužijo košček kruha. Vsak je prinesel s seboj svoje težave in slabosti, prinesel s seboj svoje navade in običaje, svoje slabe in dobre strani. Ko bi našli tu lepo urejeno župnijo, ki bi jih takoj zajela, bi še šlo. Naselili pa so se daleč od cerkvice; največja delavska kolonija je dve uri hoda daleč. Poleg tega v cerkvi premalo prostora, ozračje težko itd. ... Kdor ni prišel globoko veren, je tu še bolj omrznil. Prvi tukajšnji katoličani pa se cerkve zvesto drže. Tudi o novodošlih ne smem reči, da so veri nasprotni, nikakor ne, le sapa današnje dobe in pa krajevne razmere so jih precej ohladile. So v taki župniji pač vse druge razmere kot pa v župniji, kjer žive samo katoličani lepo zbrani okoli svoje cerkve. Vsi mogoči jeziki se tu govore, pa še narečja pridejo do izraza; tudi Slovencev tu ne manjka, a njihovo govorjenje po večini ni več čisto slovensko. To bi bil torej kratek opis moje nove župnije, ki je izrazito župnija v katoliški diaspori. Vem, da me boste vprašali o verskih organizacijah in o Katoliški akciji. No, vsega tega tu še nič ne poznamo. Veliko je treba tu potrpežljivosti in zaupanja v božjo Previdnost, ki večkrat ravno v teh krajih privede izgubljeno ovčico nazaj k Bogu in materi Cerкви.

Pa to še ni vsa župnija. Katoličani so raztreseni še po srezih Vučitrn in Novem Pazaru ter po celem obširnem Sandžaku. Kako sem prvič obšel vse večje kraje svoje nove župnije, bom pa prihodnjič poročal.

Ko se z našimi rojaki pogovarjamo o razmerah tu doli in in pri vas tam v domovini, pridemo navadno do zaključka, da bi bilo za mnoge naših ljudi iz vseh stanov zelo zdravilno, da bi jih za eno leto preselili v tukajšnje ali podobne razmere; kako spremenjeni bi se vrnili in hvalili Boga, da jim ni treba hoditi v tujino za kruhom in večkrat bi se če že ne drugače, pa vsaj v molitvi spomnili onih, ki v tujih krajih propadajo i duševno i telesno.

Marsikdo bi rad Bogu služil, toda neodvisen od Duha božjega, zato je lažje privedi dušo iz stanja greha v stanje milosti, kot jo privedi iz samo zunanega k notranjemu življenju.

Viktor Kragl:

Peter Hicinger.

(Nadaljevanje).

Kakor je Hicinger vedno neustrašeno branil pravice svete Cerkve in kakor se je vedno trudil za gospodarski prospek svojih rojakov, prav s tako vnemo in neustrašeno se je potegoval za slovenske narodne pravice in to v tistih časih, ko je oholo gospodarila vedno in povsod še nemščina, ko je bil naš slovenski jezik še tako močno ne-uvajen! Hicinger je bil tisti, ki je zahteval, naj se v šolah, ki so se vedno v večjem številu ustanovljale na slovenski zemlji, podučuje na podlagi materinščine in naj se slovenščina uvede polagoma tudi v uradne pisarne. Ravno s takimi in podobnimi članki, zlasti glede rabe slovenskega književnega jezika, pa se je zapletel v marsikatera nesoglasja. — Precej ostro je H. pisal proti tedanji tako imenovani abecedni vojski. Glede vpeljevanja slovenščine v pisarne je že v novicah Hicingerju ugovarjal Janez Bučar, čeprav je H. glede zloznega, pa mirnega uravnavanja pri urejevanju slovenskih razmer dal v javnost marsikatero prav dobre misli, izmed katerih bi katera še tudi v sedanjih razmerah dobrodošla. — Hicingerjeve nazore glede rabe skupnega slovanskega književnega jezika pobija dr. Prijatelj v V. letniku (str. 15, 38) in v IV. letniku (str. 68) „Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino.“ — V razgovoru o slovenskih pesnikih se je Hicinger precej ostro spoprijel s Trdino in Cegnarjem. — Najljutejši pa je bil Hicingerjev književni boj s France-tom Levstik-om. Prežalosten je, da bi ga obširnejše omenjal. V podrobnostih se lahko z njim seznanimo iz Levčeve izdaje Levstikovih zbranih spisov, IV. zv. in iz J. Logar-jevega članka Levstikovega Zbornika 1933 (str. 146 — 154). Vsak trezno misleč človek mora pripoznati, da takega smešenja in zaničevanja, kakršnega nahajamo v Levstikovi pesnitvi „Hicingerjeva novoletna noč 1860“, Hicinger ni zaslužil, vsaj se Levstik tu norčuje celo iz slovnice, katere Hicinger niti spisal ni. Ko Benkovič citira v Hicingerjevem življenjepisu njemu samemu (Hicingerju) na jezik položene besede:

„Slovenec bom zmirom rogovilil,
v vsako lajno nos bom silil,
dokler ne povrnem se k blatu domu.“

opravičeno pristavlja: „Kdor tako presoja Hicingerjevo delovanje, dela njegovemu spominu veliko krivico. Hicinger je pisal iz veselja do dela in iz ljubezni do naroda. Imel

je ta srečen dar, da mirovati nikoli ni mogel. Torej je v vse stroke posegal, o vsem hotel govoriti in pisati, ne iz nekakega vternjastva ali iz domišljavega ponosa, temveč iz idealne navdušenosti za dobro stvar. — Zaslug, katere si je Hicinger pridobil zlasti s svojimi zgodovinskimi spisi, mu vsa prerekanja Levstikova niso mogla in ne bodo mogla zmanjšati ali celo utajiti! — Žalibog stoji ogromna večina na Levstikovi strani in obsoja samo Hicingerja. Odtod dejstvo, da vse ogromno delo, ki ga je Hicinger storil, ne velja toliko, kolikor bi moralo veljati; vsaj niti v „Albumu slovenskih književnikov“ ni našel mesta; še celo v učni knjigi slovenskega slovstva je njegov značaj ocenjen tako, da ga učenec ne more vzljubiti.

Hicinger je bil pač tudi človek; noben človek pa ni brez napak. Hicingerjeve napake — v kolikor jih je le v posameznemu slučaju imel — je javnosti dosti podrobno in še preveč na splošno opisal Fr. Kidrič v svojem spisu, priobčenem v 19. letniku „Časopisa za zgodovino in narodopisje“ stran 20-24. Zato kljub Hicingerjevim morebitnim pomanjkljivostim ne smemo njegovega velikega dela, ki ga je za slovenski narod storil, podcenjevati.

Slednjič si oglejmo Hicingerja še kot duhovnika. Vseskozi je bil vzoren, vesten in goreč dušni pastir. Najbolj se je odlikoval kot goreč častivec presv. Evharistije. V prvem letniku nabožnega lista „Venec“ se je urednik odločil za vsak mesec svojim bralcem podati življenjepis mož ali svetnikov, dotični mesec umrlih, ki so bili prav posebno goreči častivci presv. Reš. Telesa. Kakor je za mesec maj podal življenjepis zavetnika častivcev presv. Reš. Telesa, sv. Paškal-a Bajlonskega († 17. 5. 1592) prav tako je za mesec avgust „Venec“ prinesel življenjepis slovenskih duhovnikov Gregor-ja Rihar-ja († 24. 8. 1863) in Petra Hicingerja († 29. 8. 1867), ki sta s svojimi pesmimi oziroma napevi mnogo pripomogla k razširjenju češčenja presv. R. Telesa med Slovenci. To nam je gotovo najboljši dokaz, kako občeznana je bila Hicingerjeva ljubezen do evharističnega Jezusa. Po svojih službah je Hicinger povsod upeljal in vneto širil bratovščino presv. R. T. in bratovščino presv. Srca Jez. Kot župnik v Postojni je vpeljal tudi tridnevno češčenje presv. R. T. zadnje tri dni predpustom. — Izredno veliko skrb je kazal Hicinger za lepoto hiše božje. Dasi vedno ubožen, je marsikaj napravil v cerkvi ob svojih stroških. Cesar pa ni mogel drugod dati narediti, ker ni imel denarja in ker je bila zlasti v Podlipi cerkev zelo ubožna,

je pa naredil sam s svojimi rokami. Zmožen je bil tudi raznih rokodelskih ved: tesanja, mizarstva, izrezlavanja, slikanja, barvanja, šivanja. Tako je sam naredil par. oltarnih nastavkov, krstni kamen, bandera in drugo; sam je tudi šival mašna oblačila. Pri podlipski podružni cerkvi v Žažarju je oskrbel oltar sv. Neže in novo prižnico. Za večje praznike je sam krasil oltarje. Tako nam n. pr. poroča Benkovič, da je Hicinger l. 1854, ko je bila proglašena verska resnica o Marijinem brezmadežnem Spočetju, še ob 10. uri zvečer plezal po lestvici pred oltarjem in snažil in krasil. In ko je vse dostojno olesal na oltarju, je pokleknil pred tabernakelj in molil še dolgo v noč. — Podlipo, kamor je Hicinger došel l. 1847 dne 1. julija, je našel v zelo slabem stanju. V 12 letih pa — kakor poroča podlipska farna kronika — je toliko storil, da se mora poznavalec krajevnih razmer čuditi, kako je bilo to mogoče. Takoj l. 1849 se je lotil poprave pritličnega župnišča; napravil je nove pode, vrata, okna, stopnice, ostreže in streho, prizidal je tudi par podstrešnih sobic, ker je bilo dotlej župnišče popolnoma pritlično. L. 1856 je nabavil veliki zvon, za katerega so skladali celo božični koledniki in pa otroci. Cerkvene pevke je sam učil petja in sproti zlagal potrebne pesmi n. pr. v čast sv. Brikciju, podlipskemu farnemu patronu. Otroke je sam podučeval v branju, pisanju in računanju in sicer zastoj. Ostro je zasledoval grde razvade, n. pr. pri pastirjih na paši. Ljudem je mnogo pomagal pri pravnih zadevah: tudi v bolezni je rad vsakemu pomagal, ker je bil izveden homeopat. Vrhu tega je ravno v Podlipi še toliko pisal in vse to v kraju, kjer je pogrešal knjižnice in je moral ravno po književnih poslih večkrat v precej oddaljeno Ljubljano, kamor je dostikrat hodil kar peš. Ker je Hicingerju ravno za književno delo v Podlipi primanjkovalo pripomočkov, je dostikrat prosil iz Podlipe za razna službena mesta, pa vedno mu je spodletelo, čemur je bil največ kriv njegov stanovski tovariš, ki mu je vsepovsod nasprotoval. Tako je H. propadel pri zaprositvi za župnijo Dóbrovo in za mesto kanonika v Ljubljani. Slednjič — l. 1859 — mu je bila vendarle podeljena župnija Postojna, kamor se je 6. okt. preselil kot župnik in dekan. Pa tudi tukaj so mu marsikateri zunanji dogodki močno grenili življenje. Službo okr. šol. nadzornika je ted. vlada poverila Hicingerju, ki jo je po razrešenju ted. vipavskega dekana v odvrnitev večjega zla sprejel; s tem se je pa zameril mnogim stanovskim tova-

rišem. Ob ustanavljanju čitalnice v Postojni je Hicinger priobčil svoje mnenje v „Laibacher-Zeitung“ in vsled tega so ga proglasili za nemškutarja. Vse to in še mnogo drugega je Hicingerja zelo bolelo in vedno bolj in bolj se je začel družbi odtujevati. Edino le še v Trst je rad zahajal k škofu Legat-u, ki je bil doma v Naklem in sta skupaj zahajala v šole. Pa kako čudno naključje, da je ravno Hicingerjev najboljši prijatelj škof Legat umrl isti dan — 12. 2. 1875 — kot njegov vedni nasprotovalec kanonik Zavašnik. V Trst je Hicinger rad zahajal tudi zato, ker sta tam v benediktinskem semostanu živeli njegovi dve sestri kot redovnici. Vsake druge družbe pa se je Hicinger vedno bolj in bolj izogibal, ker mu je predsedalo zbadanje, ki je tako pogosto nanj letelo. Benkovič upravičeno trdi, da je v tem zbadanju tičal pač velik kos zavisti do vrlega moža, čigar ne malih zaslug ni bilo mogoče utajiti. Vse to in pa napadi in smešenja po časopisih je Hicingerju vedno bolj grenilo življenje in je bilo najbrže bolj gotovo vzrok njegove preane smrti kakor pa njegova bolezen, ki ga je mučila 27 let, dasi ga ni mogla odvrniti od naporenega vsestranskega dela.

L. 1867 je Hicinger kot okrajni šolski nadzornik hotel ob sklepu šol. leta obiskati še vse šole svojega okraja. V Razdrtem je pri tej priložnosti obiskal grajsko razvalino; ko je preskočil neki jarek, je padel tako nesrečno, da se mu je nevarna bolezen, kila, ki ga je že dolgih 27 let mučila, zelo shujšala. Kljub močnim bolečinam se je še cel teden vozil na razne kraje obiskovat šole. Dne 28. avgusta je šel še v Senožče, a komaj še se je vrnil domov in obležal. Iz Ljubljane brzojavno poklicani zdravnik ga je takoj operiral. Trpel je neznosne muke, tako da ni mogel vztrajati v postelji in je prosil, da so ga položili na tla. Poprosil je še za poslednje sv. zakramente in nekoliko pred polnočjo še iste dne — 29. avgusta — je umrl na golih tleh, sloneč ob svoji sestri Elizabeti, star komaj 55 let.

Umril je — umaknil se vsem, ki ga niso marali — k čisti, večni Ljubezni je odšel po plačilo za veliko delo, ki ga je zapustil svojemu narodu. (Konec prihodnjic.)

To in ono.

Deset let že izhaja naš župnijski list. Prva številka je izšla oktobra 1924. Je naš list med sedaj izhajajočimi župnijskimi listi v ljubljanski škofiji najstarejši.

Pred 25 leti je meseca novembra odšel iz Tržiča blagopokojni g. župnik Franc Špendal za kanonika v Novo mesto in 25. novembra je potem Tržič sprejel novega župnika — † Jožefa Potokarja. — O zaslužnem župniku Špendalu je obljubil g. župnik Kragl poseben spis, ki pride na vrsto v številkah prihodnjega leta in ga bomo gotovo z zanimanjem brali.

Poroka na nedeljo zadnjega oklica dopoldne je nedopustna in jo cerkvena oblast v nobenem primeru ne dovoljuje.

Zid na našem pokopališču, ki ga je podrl strašen naliv 18. septembra je zopet postavljen. Mestna občina je obljubila, da zavaruje pot za župniščem in kaj podobnega potem na zadnji dom naših dragih ne bo moglo prihrumeti. Kar težko že vsi čakamo, da bo še ta obramba narejena. Zid je dala postaviti kar župna cerkev, ki pa seveda pričakuje tudi kakšne javne podpore. Vsi župljani pričakujejo, da dobi tudi družina Kalingerjeva kakšno javno pomoč, da zamore porušeni spomenik zopet postaviti zaslužnemu g. ravnatelju, ki je za tržiško deco mnogo delal.

Svetoletne procesije so bile jako številno obiskane. Še eno skupino procesij bomo imeli na lepe nedelje do Velike noči. Oznanjeno bo pa vedno sproti, ker se je vnaprej nemogoče zanesti na vreme.

Za novega ključarja pri podružni cerkvi sv. Jurija nad Bistrico je bil imenovan, po smrti g. Janeza Valjavca, g. Peter Košir — Martinek iz Bistrice.

Namesto venca na grob † Janezu Savjicu iz Bistrice je darovala družina kavararja Javornika iz Tržiča sirotišču in zavetišču na Skali Din 100—. Bog povrni!

Cerkvena godba v Tržiču prav lepo napreduje in pride zelo prav pri vseh cerkvenih in javnih slovesnostih. Kako drago smo včasih plačevali razne tuje godbe! Pri vseh cerkvenih slovesnostih sodeluje godba brezplačno in mnogi godbeniki so izvežbani, da nastopijo tudi pri orkestralnih sv. mašah na cerkvenem koru. Ima pa ta naša cerkvena godba že jako obrabljeno obleko, ki za slovesnosti kar ni več primerna. Narejen je tudi popolnoma nov načrt, po katerem bi godbeniki nosili posebno obleko, ki ne bo last posameznih, ampak godbe kot take. Za prihodnjo Veliko noč bi godbeniki radi že nastopili v novi obleki. Žrtvovali bodo po vseh svojih močeh mnogo tudi sami, a tekom meseca novembra bodo potrkali tudi

po župniji na dobrohotnost vseh prijateljev godbe. Naj ta akcija dobro uspe! Toplo budi priporočena!

Darovanje na žegnansko nedeljo je prineslo župni cerkvi Din 3747.—. Precej bo od te svote morala žrtvovati župna cerkev popravi na pokopališču.

Oznanila za november.

1. **Praznik vseh svetnikov.** Ob šestih in desetih je sv. maša z dvema blagoslovoma in pred Najsvetejšim, Ob desetih je peta sv. maša. Popoldne ob dveh je sv. rožni venec, litanije vseh svetnikov, pridga, pete večernice za umrle, odhod na pokopališče, kjer je pred kapelico libera za umrle in petje žalostink. Zvečer po ave Mariji so v župni cerkvi vsi trije deli sv. rožnega venca za umrle, nato pa poje cerkveni moški zbor pred vojnim spomenikom žalostinke in žalostinke igra tudi godba.

2. **Spomin vernih duš.** Sv. maše se prično že ob pol peti uri jutraj. Ob šestih je orglana sv. maša s slovenskim petjem, okrog sedme ure se prično velike bilje, nato slovesna črna peta sv. maša z levili za vse verne duše v vicah in končno obhod po pokopališču, kjer je pred kapelico libera za pokojne. Zvečer ob osmih je v župni cerkvi sv. rožni venec in litanije Matere božje.

Popolni odpustek za duše v vicah more dobiti od opoldne 1. novembra do opolnoči na praznik vseh vernih duš vsak vsakokrat, kadar obišče kako cerkev ali napol javno kapelo. Pogoji; obisk cerkve, prejem sv. zakramentov in molitev šestih Očenašev in Zdravij Marij s Čast bodi v papežev namen. Kdor hodi vsak dan ali zelo pogosto k sv. obhajilu, temu ni treba za odpustke posebej k sv. spovedi. Odpustki se morejo nakloniti le dušam v vicah.

4. **XXIV. nedelja po Binkošti, prva v mesecu, zahvalna in karitativna nedelja.** Službe božje so v navadnem redu. Po šesti sv. maši, ki je pred Najsvetejšim, je zahvalna pesem za vse pridelke letošnjega leta. Ker je prva nedelja, naj pristopijo moški obilno k mizi Gospodovi. V pušco se to nedeljo pobira za domače reveže.

5. **Ob desetih črna peta sv. maša z levili in libero za pokojne duhovnike.** Udeleži se te sv. maše več gg. duhovnikov — gorenjskih rojakov, a vabljeni so tudi župljani, da se spomnijo pokojnih svojih dušnih pastirjev zlasti pri tej sv. maši.

11. **XXV. nedelja po Binkošti.** Službe božje v navadnem redu.

18. **XXVI. nedelja po Binkošti.** Službe božje v navadnem redu.

25. **XXVII. nedelja po Binkošti.** Službe božje v navadnem redu.

30. **Sv. Andrej.** Ob šestih je v farni cerkvi orglana farna sv. maša. Ob desetih je sv. maša v cerkvi sv. Andreja.

Shodi cerkvenih organizacij:

III. red: shod 4., vesoljna odveza 1., 19., 21., 25.

Dekliška Marijina družba: shod 11., skupno sv. obhajilo 25., dekliski večeri po oznanilu v cerkvi.

Marijina družba za žene: shod 18., skupno sv. obhajilo 25.

Marijina vrtca: sestanki redno po napovedi gg. veroučiteljev.

Mesečna šolska sv. spoved: meščanska šola 3., dečki osnovne šole 17., deklice osnovne šole 24. Vedno popoldne ob treh in drugo jutro skupno sveto obhajilo po osmi sv. maši.

Otroška nedelja: 18., ko je popoldne navor za otroke in petje otrok.

Župnijska kronika za september 1934.

Septembra v naši župniji rojenih: 14.

Septembra v naši župniji poročenih:

1. **Halužan Franc**, delavec v predilnici, Tržič, Pot na pilarno 8 in **Zupan Jožefa**, delavka v predilnici, Tržič, Pot na pilarno 8., poročena 1. septembra.
2. **Primožič Alojzij**, mizarški pomočnik, Tržič, Ljubljanska cesta 26 in **Vester Berta**, delavka v predilnici, Tržič, Glavni trg 13, poročena 8. septembra.
3. **Stransky Edmund**, predilniški asistent, Tržič, Predilniška ulica 3 in **Koželj Ivana**, zasebnica, Glavni trg 11, poročena 8. septembra.
4. **Rendulič Ivan**, delavec Bled-Mlino 28 in **Meglič Valentina**, tovarniška delavka, Sveta Ana 51, poročena 16. septembra.
5. **Ovsenar Štefan**, čevljarški pomočnik, Tržič, Blejska cesta 1 in **Sedej Franciška**, predilniška delavka, Tržič, Dekliški dom, poročena 29. septembra.
6. **Pavlin Janez**, kovač v predilnici, Tržič, Spodnja Preska 3 in **Semen Jerica**, kuharica, Bistrica 30, poročena 30. septembra.

Septembra v naši župniji umrli:

1. **Pretnar Elizabeta**, čevljarška mojstrica-vdova, rojena 7. 11. 1866 v Tržiču, poročena 16. 8. 1891, umrla v Tržiču, Ljubljanska cesta 14, dne 11. sept.
2. **Slapar Anton**, tovarniški delavec in hišni posestnik, rojen 5. 1. 1869 v Tržiču, poročen 10. 1. 1879, umrl v Tržiču, Za Virjem 15, dne 14. septembra.
3. **Jež Jurij**, dninar-vdovec, rojen 8. 4. 1860 pri Sveti Ani, poročen 8. 2. 1886, umrl pri Sveti Ani 74, dne 15. septembra.
4. **Cviren Janez**, sin delavca, rojen in umrl pri Sveti Ani 75, dne 13. septembra.
5. **Sajovic Janez**, posestnik in gostilničar, rojen 24. 6. 1880 na Bistrici, poročen 13. 2. 1905, umrl na Bistrici 23, dne 17. septembra.

Septemberska poročila od drugod:

1. **Ferbar Ana** rojena v Tržiču 167, dne 21. 8. 1904, poročena v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 2. 9. 1934 s Čopar Pavlom.
2. **Slapar Stanislav**, predilniški delavec iz Bistrice 2 in **Križaj Franciška**, tovarniška delavka iz Cegelnice 12, sta bila poročena v Naklem 8. 9. 1934.
3. **Jabornik Janez**, delavec, rojen v Tržiču 25, dne 21. 11. 1889, umrl v Lomu, ubit od drevesa, 1. septembra 1934.

Za predstavnika in založnika: Anton Vovk, župnik v Tržiču. Za urednika v Ljubljani: Dr. P. Gvido Rant, O. F. M. Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Srečko Magolič.